

Sammanställning av klimatrådets förslag

2023-05-26

Felix Ockborn

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Förslag från elevrepresentanter	4
2.1	Hållbara transporter	4
2.1.1	Öka cyklandet.....	4
2.1.2	Öka resandet med kollektivtrafiken	5
2.1.3	Öka andel fossilfria fordon.....	6
2.1.4	Minska utsläpp från varutransporter.....	7
2.2	Natur	7
2.2.1	Plantera mer träd nära skolor.....	7
2.2.2	Bevara natur för att främja biologisk mångfald.....	8
2.3	Återvinning och återbruk	8
2.3.1	Förbättra källsortering i skolorna	8
2.3.2	Öka återbruk.....	9
2.4	Öka produktion av förnybar energi med solceller	9
2.5	Förbättra skolmaten för att minska matsvinn	10
2.6	Flytta stenkross	11
2.7	Spara vatten.....	11
2.8	Fler hyresrätter.....	12

1 Inledning

Under skolåret 22/23 hölls ett löpande klimattema för alla klasser i årskurs 8 i Tyresös kommunala skolor. Klimattemat startade genom att alla klasser deltog i Naturskolans klimatdag vid Ahlstorp under hösten. Därefter fick eleverna arbeta med klimatfrågor i skolan på olika sätt, som en del av undervisningen och genom andra aktiviteter. Klimattemat avslutades med att alla klasser fick möjlighet att utse en klassrepresentant som deltog i ett klimatråd den 26 april 2023. Vid klimatrådet framförde elevrepresentanterna synpunkter och förslag till politiker och tjänstemän gällande kommunens klimatarbete med utgångspunkt från kommunens klimatplan.

Innan klimatrådet träffades klassrepresentanterna på ett förberedelsemöte där de delades upp i grupper för att diskutera alla synpunkter och förslag och slutligen sammanställa gruppens samlade synpunkter i en gemensam presentation. Under klimatrådet fick de fem grupperna fem minuter att presentera sina synpunkter och förslag, varpå en diskussion hölls med frågor och reflektioner från politiker.

Denna rapport sammanfattar de förslag och synpunkter som elevrepresentanterna framförde vid klimatrådet tillsammans med återkoppling från kommunens styrelseförvaltningen på vad kommunen gör idag och hur arbetet kan utvecklas framåt. Förslagen har grupperats enligt vissa teman då flera grupper hade förslag inom samma områden.

2 Förslag från elevrepresentanter

2.1 Hållbara transporter

Klimatrådet lyfte flera förslag för att minska klimatutsläppen från biltrafik genom att öka hållbara transporter som att fler cyklar, reser med kollektivtrafiken och byter till fordon som går på fossilfria bränslen.

2.1.1 Öka cyklandet

Förslag: Cyklandet behöver öka, fler borde välja cykeln särskilt för korta resor. Fler elever borde cykla till skolan istället för att åka bil. Ett sätt att göra det lättare för fler att cykla vore om det fanns möjlighet att låna en ”skolcykel” från skolan, precis som eleverna lånar datorer idag. Det skulle främja elevernas hälsa och vara bra för miljön. En skolcykel skulle göra det möjligt att cykla för dem som inte har råd att köpa en egen cykel. För att få en skolcykel skriver eleven under ett kontrakt och blir skyldig att betala skolan om cykeldelar går sönder.

Cykelvägarna behöver också plogas bättre för att öka framkomligheten vintertid. Många större cykelvägar är framkomliga på vintern, men det är inte plogat hela vägen fram på mindre vägar eller in till skolgården. Många vägar saltas vilket sliter på däcken, det borde sandas mer.

Återkoppling: Kommunen har som mål att 20 procent av alla resor i Tyresö görs med cykel 2030 och för att nå det målet har kommunen antagit en cykelplan som ska genomföras. Cykelplanen pekar bland annat ut ett sammanhängande cykelnät i kommunen, samt viktiga åtgärder för hur det ska förbättras. Vidare hanterar kommunen även löpande inkommande medborgarärenden för specifika platser, t.ex. förbättrad skyltning, målning eller mindre infrastrukturåtgärder. Kommunen arbetar också med cykelskola för barn i förskoleklass (2 skolor per år), samt tävlingen Gå och cykla till skolan för alla skolor i Tyresö och för årskurs F-6.

Barn- och utbildningsförvaltningen ser positivt på att främja cyklandet och att det är positivt för elevernas hälsa och för miljön. Kommunen har en cykelplan som hanteras på en övergripande nivå. Uthyrning av cyklar bör ligga centralt för att kunna ha en enhetlighet och skapa möjlighet för samtliga medborgare i Tyresö att nyttja cyklarna. Det skulle bli svårt för enskilda skolor att hantera administration och underhåll av cyklarna.

Vad gäller plogning så prioriteras de stora kommunala gång- och cykelvägarna före de mindre samt de gång- och cykelvägar som leder till busshållplatser. Därför kan det dröja innan de mindre är åtgärdade. En del gång- och cykelvägar ligger på bostadsbolagens mark och sköts inte av kommunen. Gatuenheten sopsaltar ett antal större gång- och cykelbanor istället för att ploga och sanda dem. Sopsaltning ger en halkfri asfaltbana utan grus som är väldigt lätt att cykla och gå på. De flesta vintercyklister som dagligen cyklar till arbete, aktiviteter eller för att handla tycker att sopsaltningen underlättar cyklingen. Olyckor orsakade av halka eller lösgrus är också i stort sett obefintliga på sopsaltade gång- och cykelbanor och i hela Stockholms län försöker man hålla ett sammanhängande nät av sopsaltade gång- och cykelvägar för att underlätta cykelpendling till och från arbete. Det finns även nackdelar med sopsaltning som till exempel att cyklarna slits lite hårdare av saltet och att det är en dyrare metod än plogning och sandning, men från kommunen anser vi att fördelarna överväger nackdelarna.

2.1.2 Öka resandet med kollektivtrafiken

Förslag: Resande med kollektivtrafik bör främjas mer, för att ersätta resor med bil. För skolungdomar skulle det betyda mycket att få gratis busskort som kan användas resor till och från skolan och fritidsaktiviteter. Gratis busskort ska vara tillgängligt för alla oavsett avstånd till skola och för alla från åk 4 eller åk 7 upp till gymnasiet. Detta skulle bidra till:

- att skapa positiva resvanor i tidig ålder,
- mindre trafik, bättre miljö
- att ge barnen mer lika möjligheter
- att uppmuntra till mer rörelse och socialt umgänge
- att bussarna nyttjas bättre vid lågtrafik

Återkoppling: Kommunen erbjuder busskort till elever i en kommunal förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola som har rätt till skolskjuts enligt skollagen (2010:800) och kommunens riktlinjer för skolskjuts. Det behöver göras en ansökan för att beviljas. Det finns även möjlighet till skolskjuts för elever i annan kommunal skola eller fristående skola i Tyresö kommun. Frågan skulle kunna utredas vidare om möjligheter till busskort kan utökas, det är då barn- och utbildningsnämnden som ger i uppdrag och beslutar i frågan.

Alla gymnasieelever i Tyresö kommun har rätt till SL-kort om de inte är äldre än 20 år, studerar på heltid och inte har inackorderingstillägg, enligt riktlinjer för elevresor.

Region Stockholm, genom Trafikförvaltningen och SL, ansvarar för själva trafiken och därigenom även priser på biljetter och busskort. Kommunens ansvar avseende kollektivtrafik handlar om att tillhandahålla infrastrukturen, t.ex. bygga busskörfält eller förbättra hållplatser så att bussen bättre ska komma fram eller smidigare kunna släppa på och av passagerare. Just nu är ett antal projekt på gång för att åstadkomma bättre framkomlighet för buss, t.ex. ombyggnation på östra Tyresö samt på Bollmoravägen och delar av Njupkärrsvägen. För att på sikt möjliggöra utökad kollektivtrafik till och från Tyresö deltar också kommunen i olika utredningar och studier som regionen driver för t.ex. expressbusslinje till Handen, samt expressbusslinje till Botkyrka via södra Stockholm och Huddinge. Alla SL-bussar kör på fossilfria drivmedel, som exempelvis biodiesel, och från 2025 planerar regionen att bussarna i Tyresö successivt ska elektrifieras.

2.1.3 Öka andel fossilfria fordon

Förslag: Bilarna som kör i Tyresö behöver köras på el eller biogas i framtiden. För att det ska ske behöver det byggas fler laddplatser och möjlighet att tanka biogas.

Återkoppling: Enligt kommunens klimatplan ska mer än hälften av alla personbilar i Tyresö vara laddbara eller köras på andra biodrivmedel, inklusive biogas, till år 2030. År 2022 14,6 procent av alla registrerade personbilar elbilar, laddhybrider, etanol- eller gasfordon (2641 st), en ökning med nästan 30 procent från 2021. Kommunen vill uppmuntra omställningen till fossilfria fordon och kan göra det på olika sätt. Ett sätt är genom att ställa krav på fossilfria fordon när vi upphandlar egna fordon eller transporttjänster, som t.ex. skolskjutsar.

Ett annat sätt är att arbeta för att fler laddplatser ska byggas, bland annat genom att låta privata aktörer ansöka om att etablera laddstationer på lämpliga platser på kommunal mark. Ett exempel på det är Strandtorget där en laddstation med 5 laddplatser planeras stå klar till sommaren. Under sommaren 2023 kommer kommunen annonsera 6 nya platser vid populära besöksmål där

aktörer kan ansöka om att etablera laddstationer. Dessa platser ligger i olika delar av kommunen för att laddinfrastrukturen ska ha en god geografisk spridning.

Flera privata markägare bygger också publika laddplatser, som till exempel Circle K som nyligen öppnat en snabbladdstation. För att laddstationer med flera laddplatser eller som erbjuder snabbladdning ska kunna byggas behöver Vattenfall som äger nätet bevilja nya elanslutningar, vilket tar mellan 6-12 månader eller längre beroende på om elnätet behöver förstärkas för att tillhandahålla den eleffekt som efterfrågas för laddstationen.

Det finns inget tankställe för biogas i Tyresö idag men kommunen för en dialog med drivmedelsbolag för att det ska etableras vid det nya företagsområdet som planeras vid Lindalshöjden.

<https://www.tyreso.se/stadsutveckling/pagaende-planer-och-byggen/planprogram-pa-gang/lindalshojden.html>

2.1.4 Minska utsläpp från varutransporter

Förslag: Många tar bilen till butiker för att hämta beställda varor. Det vore bättre att fanns platser närmre hemmen där man kan hämta paketen utan att ta bilen. Budbilar som kör ut paketen bör bytas ut till miljövänliga fordon som drivs på el eller biogas.

Återkoppling: Det är privata aktörer som ansvarar för distribution av varor och kommunen kommer att undersöka hur vi kan uppmuntra etablering av mer fastighetsnära varudistribution genom dialog med de aktörer på marknaden som arbetar för att samordna transporter och skapa gemensamma utlämningsplatser som är placerade nära bostadsområden, till exempel via varuboxar. Kommunen kan möjliggöra för sådan etableringar genom att utreda lämpliga platser på kommunal mark och ställa som krav för att få tillstånd att bygga sådana anläggningar på kommunal mark att transporterna av varor ska ske med fossilfria fordon.

Tyresö kommun har tillsammans med andra kommuner upphandlat samordnad varudistribution till alla kommunala verksamheter och i den upphandlingen ställt krav på fossilfria fordon. Detta arbete har resulterat i stora reduceringar av såväl mängden transporter, som är positivt för framkomligheten i vägnätet, som utsläpp. Sedan 2022 har klimatutsläppen från varudistributionen minskat med xx procent.

2.2 Natur

2.2.1 Plantera mer träd nära skolor

Förslag: Kommunen borde plantera fler träd i närheten av skolor. Vid exempelvis Nyboda skola finns det väldigt få träd. Plantering av träd är bra för

den biologiska mångfalden, för att binda koldioxid, för att rena luft, har estetiska värden, och sänker temperaturen.

Återkoppling: Träd är otroligt viktiga och det är väldigt positivt att klimatrådet lyfter denna fråga. Forskning visar att gröna skolgårdar ger bättre hälsa och välmående för eleverna och därför vill vi arbeta för att plantera fler träd på Tyresös skolgårdar. Kommunen har i linje med klimatrådets förslag identifierat ett prioriterat behov av förbättringar på i Nyboda skola och Fornuddens skola och kommer att genomföra olika åtgärder vad gäller planteringarna där under hösten, som är en bättre tid att plantera träd än på sommaren.

När kommunen planerar nya skolor eller upprustning av befintliga skolor och skolgårdar så arbetar vi alltid för att få in mycket träd och annan grönska. När det gäller befintliga skolgårdar så behöver vi se till att det finns resurser för genomförande av åtgärder, inklusive drift och skötsel över tid, samt att åtgärder behöver ses utifrån hela skolgården och vilka andra funktioner som behöver få plats.

2.2.2 Bevara natur för att främja biologisk mångfald

Förslag: Kommunen bör skydda mer natur för att främja biologisk mångfald och binda mer kol i naturen t.ex. genom att inrätta ett naturreservat vid Barnsjön.

Återkoppling: Ett nytt naturreservat vid Barnsjön planeras och ska inrättas i enlighet med gällande översiktsplan och de politiska prioriteringen i kommunplan 2023-2026. Förhoppningsvis kan ett förslag komma ut på samråd under hösten 2023. Barnsjöområdet har inventerats och värderats att ha stora nationella och regionala naturvärden som väl motiverar inrättande av området som naturreservat.

Andra åtgärder kommunen gör för att främja biologisk mångfald är att sköta allt mer gräsyta som äng, frihugga ekar som förut stått i fri hagmark och nu är trängda i skog, gräva groddammar, anlägga sandytor för vildbin och mulmholkar för skalbaggar m.fl. samt övervintringsplatser för ormar och groddjur. Vidare så pågår ett arbete att anlägga våtmarker som har många funktioner, bland annat stärker de den biologiska mångfalden, renar vatten, minskar översvämningrisk och – inte minst – minskar koldioxidutsläpp från tidigare utdikade torvmarker.

2.3 Återvinning och återbruk

2.3.1 Förbättra källsortering i skolorna

Förslag: Flera skolor saknar ordentliga möjligheter att källsortera. Det bör finnas möjligheter att sortera förpackningar av olika material som glas, metall eller papp på alla skolor.

Återkoppling: Majoriteten av skolorna har i dagsläget källsortering av varierande grad, de sorterar t.ex. ut det mest skrymmande: plast och wellpapp. Därutöver mat, returpapper och metall. Men precis som klimatrådet pekat ut så är detta inte något vi kan vara nöjda med. Därför har politiken gett uppdrag att det ska införas fullgod källsortering i alla kommunala verksamheter, det är ett arbete som pågår.

Vissa skolors bristande källsortering kan förklaras av att de behöver ett större miljöhus (soprum). Ombyggnation/tillbyggnation planeras ske under 2024-2025, i vissa fall i samband med skolreovering. Några skolor kommer tills dess, om de har plats utomhus, kunna använda kärlskåp. Kommunens fastighetsförvaltning har kontinuerligt besök hos sina egna hyresgäster, för att bland annat diskutera miljöhus/miljörum. Kärlskåp är inköpta och kommer köras till de platser där behov finns, så fort vårens och höstens platsbesök är genomförda. Platsbesökens syfte är också att så långt som möjligt försöka få till utökad källsortering i miljöhusen samt att upplysa hur källsorteringen kan styras upp inne i verksamheterna. Om en skola drivs av en privat aktör, behöver de själva styra upp källsorteringen.

2.3.2 Öka återbruk

Förslag: Mer material borde återanvändas i skolorna istället för att slängas och köpa nytt och mer byggmaterial och elektronik borde återanvändas.

Återkoppling: I kommunens kommunplan finns mål om att ställa om till cirkulär ekonomi och kommunala verksamheter arbetar för att bland annat öka återbruk. Det är positivt att tips och idéer på hur saker och material kan återanvändas lyfts upp så att nya arbetsätt kan testas och förbättringar kan ske. Det här är ett område där vi kan bli mycket bättre och vi behöver samverka så mycket vi kan för att det ska bli möjligt.

Kommunen kan genom upphandling ställa krav på återbruk, bland annat har nya avtal gjort det möjligt för kommunens verksamheter att beställa begagnade mobiltelefoner, begagnade möbler samt att reparera trasiga möbler. Vid om- och nybyggnation görs inventeringar av befintliga material för att de ska kunna återanvändas, till exempel utvärderas om tegel i en skolbyggnad som behöver rivras kan återanvändas som fasadmateriäl i den nya skolbyggnaden. När kretsloppscentralen byggs om ska det skapas utrymme för insamling av byggmaterial som kan återbrukas. Idag finns det insamling av kläder och textil för återbruk.

2.4 Öka produktion av förnybar energi med solceller

Förslag: Alla grupper som presenterade på klimatrådet lyfte förslag om att produktion av förnybar el från solceller bör öka i Tyresö för att bidra till att den fossila energin ska fasas ut från energimixen som levereras i elnätet samt för att minska energikostnader. Kommunen borde investera i

solcellsanläggningar på bland annat stora skoltak, vilket skulle spara pengar som kan läggas på att till exempel att förbättra skolmaten. Kommunen borde också göra det lättare för privatpersoner och företag att få byggtillstånd för solceller och staten borde öka subventionerna för installation av solceller så att det bli billigare. För att öka produktionen från solceller på vintern då de täcks med snö borde tillverkarna göra så att de kan värmas så att snön smälter

Återkoppling: Ökad elproduktion från solceller i Tyresö är en del av klimatplanen för omställning till mer fossilfri el. Kommunen vill i linje med klimatrådets förslag sätta upp fler solcellsanläggningar på kommunala fastigheter och även uppmuntra alla privata fastighetsägare att titta på möjligheten att investera i solcellsanläggningar.

Kommunen har idag 4 fastigheter med solcellsanläggningar som år 2022 producerade 96 MWh av den elen som förbrukades i fastigheterna. Vi projekterar för att sätta upp solceller vid om- och nybyggnation där det är möjligt. Under 2022 gjordes en inventering av solelspotentialen på befintliga tak för att kunna prioritera vilka fastigheter som ska utredas vidare för investeringar i nya solcellsanläggningar. Under året kommer vi att ta fram underlag för möjliga investeringar i solcellsanläggningar på Tyresö gymnasium, Njupkärrs förskola Galaxen, Slottshallen, Trollbäckens IP och kommunens fastigheter på Radiovägen.

Solcellsanläggningar på tak är ofta undantagna från bygglovsplikten. På kommunens hemsida står det beskrivet när man behöver söka bygglov för en solcellsanläggning. Kommunen kommer att se över hur kommunikationen kring detta kan förbättras för att underlätta för fler fastighetsägare att komma vidare i sina solelsprojekt.

<https://www.tyreso.se/boende--miljo/bygga/bygglovswebben/solceller-och-solfangare.html?searchKeyword=Solceller+och+solf%C3%A5ngare>

2.5 Förbättra skolmaten för att minska matsvinn

Förslag: Kommunen borde satsa mer pengar på att göra skolmaten bättre så att fler elever vill äta den, vilket skulle minska matsvinnet, ge mer energi till eleverna och främja hälsa. Det finns olika orsaker till att kvalitén på maten upplevs som dålig, bland annat att den är för vuxenanpassad, att man blandar så att man inte kan välja bort det man inte vill ha, att det är för lite variation eller att maten är dåligt tillagad. Det upplevs också som att det som tas upp på matråden inte ger effekt och att de hålls för sällan.

Återkoppling: Kommunen är väldigt tacksam för klimatrådets engagemang för att förbättra elevernas upplevelse av skolmaten och för att minska matsvinnet och chefen för måltidsservice kommer att delta vid möten med elevrepresentanter för att få mer tid att diskutera hur dessa frågor kan hanteras bättre genom skolornas matråd i framtiden. Elevernas nöjdhet med skolmaten

har analyserats genom senaste resultaten från elev- och föräldraenkäten, och vi ser nöjdheten som ett utvecklingsområde. Köken kommer därför att jobba vidare med elevernas upplevelse av måltiden genom att dels göra matgästen mer delaktig genom dialog, förbättrade matråd och andra aktiviteter i köken och dels genom regelbundna, strukturerade mätningar med start i augusti. Vi kommer att säkerställa att samtliga skolor har matråd från hösten. Som del i uppföljningen av måltidspolicyn, antagen i november 2021, kommer kökens arbete med att skapa delaktighet för matgästen att följas upp tre gånger om året.

Matsvinnet har mätts på alla enheter under mars/april och når årets målsättning för svinn per portion. Vi har identifierat en utvecklingspotential i att vidare minska matsvinnet med en uppföljning av riktlinjerna för pedagogisk måltid och stärkt närvaro och delaktighet hos pedagogerna under måltiden.

2.6 Flytta stenkross

Förslag: Stenkrossen i Strand är negativ för de närboende för den orsakar damm och buller som är negativt för hälsan och den gör att miljön inte är attraktiv. Kommunen borde se till att stenkrossning inte bedrivs i närhet till där människor bor.

Återkoppling: I kommunplanen finns mål om att ställa om till cirkulär ekonomi, i det ingår att ta vara på våra resurser på ett hållbart sätt. För att kunna fortsätta utveckla Tyresö i enlighet med kommunala planer, strategier och miljömål, behöver vi återvinna och återanvända de resurser (jord, berg, grus) vi har när vi bygger skolor och cykelvägar med mera. Det är det som sker på upplagsplatsen vid Strandallén. Här lastas, mellanlagras och lossas massor av olika slag och under cirka 25 dagar per år krossas berg.

Under flera år har upplagsplatsen vid Strandallén använts för lokal masshantering och som upplagsyta när östra Tyresö byggs ut med vatten- och avlopp. Det har bidragit med stor klimatnytta för kommunen. Inom en snar framtid kommer dock verksamheten avslutas då området planeras för annan användning. Verksamheten har beslut att bedrivs fram till 2028.

Miljöfrågan har hela tiden varit central i verksamheten. Det är viktigt att känna till att det finns en tydlig miljölagstiftning som styr hur mycket en sådan här verksamhet får låta och damma och den följer vi. Även om det då och då dammar och bullrar från verksamheten, så är det inte till den grad att det riskerar att skapa olägenhet för människors hälsa eller miljön.

2.7 Spara vatten

Förslag: Vatten som används i duschen ska kunna sparas för att användas som spolvatten. Sådan teknik finns tillgänglig i bland annat japan. Vi behöver också

spara mer regnvatten för användning i dagligt bruk (förutom som dricksvatten), som för bevattning och städning.

Återkoppling: Kommunen ser positivt på åtgärder för att minska användningen av vatten för att bidra till att säkerställa tillgång till rent dricksvatten, särskilt under torrare perioder. Det minskar även energi som används för att rena och pumpa vatten. Kommunen har inte ansvar för den teknik som används i privata fastigheter, men kan på olika sätt uppmuntra till effektivt nyttjande av vatten via kommunikation till medborgare och företag, som på kommunens hemsida:

<https://www.tyreso.se/boende--miljo/vatten-och-avlopp/hallbar-vattenanvandning.html>

I kommunens samhällsfastigheter pågår ett kontinuerligt arbete för att effektivisera vattenanvändningen, bland annat genom att installera nyare och mer effektiv teknik vid ny- och ombyggnation. Sedan 2010 har vattenanvändningen minskat med 26,7%. Att installera teknik som återbrukar vatten som används för att duscha eller tvätta händerna till att spola toaletter är något som kan utvärderas i det arbetet och implementeras där det är möjligt.

Kommunen försöker också att använda dagvatten för bevattning. I Fornuddsparken finns en bevattningsanläggning som är kopplad till en dagvattendamm. Om dammen är tom har kommunen tillstånd att använda vatten från Drevviken.

2.8 Fler hyresrätter

Förslag: Kommunen borde bygga fler hyresrätter så att fler kan flytta hemifrån tidigare och ha råd att hitta ett boende i Tyresö. Husen bör byggas klimatsmart, i trästomme och/eller i klimatsmart stål och betong.

Återkoppling: Kommunen ska enligt den antagna översiktsplanen arbeta för att ha bostadsområden med blandade upplåtelseformer. Det betyder att det är viktigt att fler hyresrätter tillkommer i många delar av kommunen. När kommunen äger mark har vi större möjlighet att påverka vilka typer av bostäder som ska byggas och en noggrann bedömning görs för att bygga rätt bostad vid rätt plats och tillfälle.

En viktig aktör för kommunen är Tyresö bostäder (Tybo). Kommunen ser positivt på att Tybo bygger fler bostäder och gärna i sådan utformning som gör att fler unga vuxna kan flytta hemifrån. Tyresö bostäder har ca 100 bostäder till unga vuxna just för att underlätta detta.

När kommunen äger marken kan vi också uppmuntra och ställa vissa krav för att bygga klimatsmart. Vi ser även att byggaktörerna själva de senaste åren strävar efter att bygga mer klimatsmart. Ett exempel är det nya äldre- och

omsorgsboende nära Tyresö centrum som fått pris för årets miljöbyggnad och årets noll CO₂-byggnad. Vi arbetar också aktivt för att bygga mer cirkulärt, exempelvis kan det handla om att återanvända byggmaterial.